

Pootgoed onder het mes: 'Snijd met beleid'

Het snijden van bovenmaats pootgoed kan aardappeltelers een aardig kostenvoordeel opleveren. Toch bestaat er ook huiver voor het toebrengen van een gapende wond. Wat zijn de geheimen van een goed gesneden poter? We vragen het de familie Van der Velde in Herkingen (ZH), die al jarenlang actief is in de verhuur van snijmachines.

Een partij Victoria, maat 50/60 mm, rolt langzaam door het graanluik van de kipper op de snijmachine. Stuk voor stuk bewegen de knollen richting het langzaam ronddraaiende mes dat de knollen in tweeën splitst. Nog even onder het poederapparaat door en dan belanden de halve aardappelen via een transportband in de gereedstaande voorkiemzakken. We staan in de schuur bij Lies en zoon Jabin van der Velde in Herkingen (ZH) die zich voorbereiden op het nieuwe aardappelseizoen. Nu is hun eigen pootgoed aan de beurt maar als ze klaar zijn, ontsmetten ze de snijmachine en gaat deze op transport naar een collega. Samen met de broer van Lies, Cor, die aan de overkant van de weg zijn eigen akkerbouwbedrijf heeft, verhuuren zij in totaal vijf snijmachines in de regio Zuid-Holland, Zeeland en West-Brabant. De verhuurtak bestaat al sinds 1990. In dat jaar nam de familie Van der Velde een snijmachine over van Nedato. De telersorganisatie verhuurde deze aan de leden die Agria's gingen telen, omdat er onvoldoende fijn pootgoed beschikbaar was. Van der Velde: "Dat werkte prima. Maar Nedato vond het verhuren van snijmachines niet haar taak. Toen zijn wij erin gesprongen."

Snijden in november

Het verhuurseizoen begint al vroeg, omdat het primeurteeltge-

Lies (l) en Jabin van der Velde bereiden zich voor op het nieuwe aardappelseizoen.

Van der Velde stopt het gesneden pootgoed het liefst in Joppezakken, omdat omstorten dan niet nodig is.

bied Tholen in hun werkgebied valt. De eerste klant sneed al in november een partij Frieslanders in Joppezakken. Die staat nu in een kas voor te kiemen. Het gros van de klanten meldt zich doorgaans vanaf februari en de verhuurperiode loopt door tot begin mei. De trend is dat de piek van de verhuur iets naar achteren verschuift. Dat heeft meerdere redenen. Telers verkleinen zo het risico dat ze kisten moeten omstorten in een laat voorjaar, en soms hebben zij het geld of de ruimte nodig van de oude oogst om het nieuwe pootgoed te ontvangen. Telers die snijden doen dat vooral om kosten te besparen (zie kader). In jaren waarin alle maten duur zijn, zien de Van der Veldes hun klandizie dan ook wat teruglopen. Daar staat een groep telers tegenover die zijn eigen pootgoed teelt en die dus minder afhankelijk is van de geldende pootgoedprijzen. Van der Velde: "Het is natuurlijk zonde om de bovenmaat niet te gebruiken, nog afgezien van de discussie over het gebruik van bovenmaats pootgoed in het consumptiecircuut. Snijden levert in de meeste gevallen beter resultaat dan het poten van grote knollen. Met een snarenbedpootmachine krijg je ze wel de grond in, maar het levert een minder egaal gewas op."

Voorzorg

Natuurlijk kleven er ook risico's aan het maken van een gapen-

Pootgoed onder het mes: 'Snijd met beleid'

SNIJDEN IN POOTGOED IS SNIJDEN IN KOSTEN

Wat levert het snijden van pootgoed op? Om een voorbeeld te geven, nemen we als uitgangspunt een hectare Victoria. Bij de pootgoedprijzen van eind januari 2009 ziet het kostenplaatje voor het uitgangsmateriaal er zo uit

Rekenvoorbeeld pootgoedkosten Victoria

Maat (mm)	plant-afstand (cm)	aantal kg/ha	prijs poters (€)	kosten per ha (€)
28/35	24	ca 1.300	0,85	1.105,-
35/50	34	ca 2.650	0,45	1.193,-
50/60 gesneden	30	ca 2.750	0,30	825,-

Het huren van een snijmachine kost volgens Van der Velde ongeveer 80 euro per hectare, ervan uitgaande dat de klant 4 ton per uur kan snijden. Opgeteld bij de 825 euro voor de aankoop van de poters in het rekenvoorbeeld, komen de totale kosten voor het gesneden pootgoed uit op 905 euro per hectare. Ten opzichte van het fijne pootgoed is dat 200 euro goedkoper, ten opzichte van de maat 35/50 is het verschil bijna 300 euro. Door een betere verdeling van stengels in de rug kan snijden leiden tot extra opbrengst. Grofgroeiende rassen zoals Agria en Victoria reageren volgens Van der Velde in de regel met een betere stengelverdeling, meer knollen in de middenmaat en soms ook een hogere opbrengst.

de wond. Maar wie de juiste voorzorgsmaatregelen treft, en goed op de gesneden poters past, hoeft zich volgens Van der Velde geen zorgen te maken. Hij heeft in de 18 jaar dat hij snijmachines verhuurt nog geen grote ongelukken meegemaakt. Een belangrijke voorwaarde is het gebruik van gezond pootgoed, om de versmering van Erwinia en andere rotbacteriën te voorkomen. "De messen worden continu ontsmet, maar dat sluit versmering niet uit. Wie zichtbaar rot in de partij heeft, moet gewoon niet snijden. Eén keer hebben we de snijtafel zelfs weer

Scherpe messen zijn noodzakelijk om een glad wondvlak te maken.

Een warme knol beschadigt minder en de wondheling kan meteen van start. Vandaar dat pootgoed tot minimaal 12 graden Celsius opgewarmd moet worden.

meegenomen, toen ze aan de band rotten stonden te rapen." Vanaf 50 mm komen knollen in aanmerking om te snijden. Bij sommige rassen kan 45 mm ook, maar zeker niet bij langovale knollen zoals Nicola. "Als zo'n knol op de snijtafel een beetje uit het midden rolt, dan snijdt het mes er eerder af in plaats van de helft. Zo'n stukje is te klein om te poten. Iemand die zelf sorteert kan tot 48 mm gaan, maar kleiner niet." De aardappelen mogen niet te koud zijn als ze onder het mes gaan. "Je moet ze opwarmen tot minimaal 12 graden Celsius. Een warme knol beschadigt minder en de wondheling kan meteen van start. Verder is het zaak om een glad wondvlak te maken. Als de messen niet scherp zijn, dan breken ze meer dan ze snijden. Wij sturen onze messen met enige regelmaat op naar een bedrijf in Friesland dat speciale apparatuur heeft om Miedema-messen onder de juiste hoek scherp te maken."

Baby's biljetjes

Direct na het snijden, krijgen de aardappelen een laagje talkpoeder over zich heen, in een dosering van ongeveer 2 kg per ton. Dit zorgt ervoor dat de wond niet kan uitdrogen. Van der Velde: "Verwar talkpoeder niet met kalk want dat droogt juist uit. Talkpoeder is vetzig. Daarom is het ook zo goed voor de biljetjes van de baby."

Na het snijden moeten de poters een aantal dagen warm worden weggezet bij een temperatuur van ongeveer 15 graden, zodat het wondvlak kan helen. "Zo'n wondhelingsperiode is essentieel. Zo voorkom je dat de poters teveel vocht verliezen je stimuleert tegelijkertijd het uitlopen van de ogen." In het ideale geval worden de poters verder met rust gelaten tot het poten. "Omstorten doe je liever niet omdat de wond dan weer kan openbarsten en de knollen opnieuw vocht verliezen en versmeren. De kisten draaien lijkt me beter, al hebben we daar zelf nog geen ervaring mee. Wij stoppen het gesneden pootgoed het liefst in Joppezakken, omdat omstorten dan niet nodig is." ●

Egbert Jonkheer